

Hundraett

Inledning

Hundraett, även kallat etthundraett eller cent-un, är ett poängsticktagningsspel som spelas av två, tre, fyra eller sex deltagare. Målet är att först nå 101 ögon. Spelet är känt sedan 1800-talet och spelas även i Norge under namnet *hundre og en*. Först beskrivs den svenska varianten från 1900-talet för fyra personer, sedan för övriga antal deltagare och till slut den svenska varianten från 1800-talet och de norska varianterna.

Kortlek

Man spelar med 36 kort. Valörerna från två till fem tas bort från en vanlig kortlek.

Kortens rangordning och värde

Kortens rangordning är från högst till lägst: ess, tio, kung, dam, knekt, nio, åtta, sju och sex. Varje kort är värt ett visst antal *ögon*, och det gäller att först erövra minst 101 ögon. Essen är värda 11 ögon var, tiorna 10 ögon, kungarna 4 ögon, damerna 3 ögon, knektarna 2 ögon och övriga kort 0 ögon. Den som tar sista sticket i en giv som spelas färdigt får 10 ögon. Det finns sammanlagt 130 ögon att spela om inklusive sista sticket.

Given

Fyra spelare är placerade korsvis runt ett bord, och spelarna mitt emot varandra utgör ett par. Given går liksom spelet i övrigt medsols. Givaren delar ut tre kort var. Kortet delas ut ett och ett med början hos spelaren till vänster. Nästa kort vänds upp, och färgen anger trumf. Övriga kort bildar talongen.

Spelet av korten

Förhand spelar ut till första sticket. Spelarna måste om möjligt följa färg. Om det finns kort kvar i talongen, får en spelare som inte kan följa färg spela vilket kort som helst, men om talongen är slut, måste spelaren om möjligt spela trumf. En spelare som varken kan följa färg eller spela trumf får alltid spela valfritt kort. Om minst ett trumfkort spelades till ett stick, vinnas sticket av den som spelade det högsta trumfkortet. I annat fall vinner den som spelade det högsta kortet i den utspelade färgen. Vinnaren av ett stick spelar ut till nästa.

En spelare som har sexan i trumf på handen får byta ut uppslagskortet mot sexan. Det får göras närsomhelst, så länge spelaren har sexan kvar på handen och uppslagskortet ligger kvar på bordet.

När vinnaren av ett stick har lagt korten till sina tagna stick, drar varje spelare ett kort från talongen. Vinnaren av sticket drar först, och turen att dra fortsätter sedan medsols. Uppslagskortet (eller trumfsexan, om uppslagskortet har bytts ut) räknas som talongens

understa kort. När talongen är slut, fortsätter spelarna att spela med de kort de har på handen.

Utgång

När någon part sammanlagt har tagit minst 101 ögon, anmäler den utgång. Detta kan ske när som helst under en giv. Det är inte tillåtet att titta igenom tagna stick i pågående giv, utan spelarna måste själva hålla reda på antalet ögon. Däremot får antalet ögon i avslutade givar skrivas upp. När en part har anmält utgång, räknas ögonen igenom. Om den part som gör anspråk på utgång verkligen har minst 101 ögon, vinner den enkelt. I annat fall vinner den andra parten dubbelt. Detta innebär att den felande parten måste betala dubbel insats, om man spelar om pengar.

Att göra utgång tar en eller två givar. När en giv avslutas genom att spelarnas sista kort spelas, får den part som tog sista sticket 10 ögon. Notera att om en part anmäler utgång när spelarna fortfarande har kort kvar på handen, får den inte tillgodoräkna sig några extra ögon för sista sticket i den aktuella given.*

Turen att ge i en ny giv går alltid vidare medsols, oavsett om någon part gjorde utgång eller inte i den avslutade given.

Två, tre och sex deltagare

När två personer spelar, spelar var och en för sig. Spelet går till som ovan. När tre spelar, spelar var och en också för sig. Det finns tre parter, vilket innebär att det kan ta upp till tre givar att göra utgång. När sex spelare deltar, delar man in sig i tre lag. Spelarna placerar sig då i ordning medsols: A, B, C, A, B och C, där A, B och C representerar en spelare från respektive lag.

Varianter

De svenska reglerna från 1800-talet beskriver hundraett som ett tvåmannaspel. Spelet av korten skiljer sig från de moderna reglerna på en punkt: en spelare som inte kan följa färg måste om möjligt spela trumf, även när det finns kort kvar i talongen.

I Norge är hundraett endast omtalat som ett tvåmannaspel. Ett parti spelas först till tre poäng. En spelare som korrekt anmäler utgång får en poäng. Om en spelare felaktigt anmäler utgång, får motspelaren två poäng.

I Norge räknas trumfknekten ibland som högsta trumf och den andra knekten i samma kulör som näst högsta trumf. Om spader till exempel är trumf, är spader knekt högsta trumf och klöver knekt näst högsta trumf. Sedan följer esset och övriga trumfkort utom knekten i samma ordning som har angivits ovan, det vill säga ess, tio, kung, dam, nio och så vidare. Kortet i övriga färger har också samma ordning som ovan. Dock saknas knekten i den andra färgen av samma kulör som trumfen, eftersom den hör till trumf-färgen. Knektarna i samma kulör som trumffärgen är båda värda 11 ögon var, medan de andra två knektarna fortfarande är värda 2 ögon var. Det finns sammanlagt 148 ögon att spela om inklusive sista sticket.

---

* Reglerna anger inte vad som händer, om båda spelarna har minst 101 ögon efter den andra given men ingen av dem har anmält utgång. Situation borde egentligen inte uppstå, men om den ändå gör det vinner förslagsvis den spelare som tog det sista sticket.

Källor

1. Maximilian Axelson, *Vesterdalarne, dess natur, folklif och fornminnen* (Stockholm, 1855), sid. 48.
2. *Kortspelsregler till tidsfördriv och nöje* (Wahlström & Widstrand, Stockholm, 1922), sid. 19–20.
3. *Hand-bibliothek för sällskapsnöjen, eller systematiskt ordnande spel, lekar och konster: Första delen, Tredje häftet* (L.J. Hjerta, Stockholm, 1839), sid. 323.
4. Per Hagen och Ola Veigaard, red., *Spillefuglen 1*, 3:e uppl. (Chr. Sibsteds Forlag, Oslo, 1970), sid. 54.
5. 101. Inlägg på Kortregler.no av signaturen Tove den 12 april 2004 [läst den 1 november 2021]. <https://kortregler.no/innlegg/114#1129>